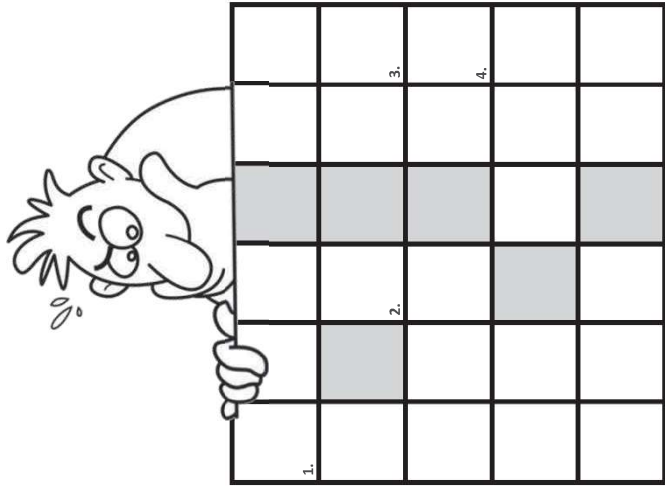

ÚVOD

1. Vylušti křížovku a odhal tajemku. ☺

Mezi větnými členy rozlišujeme tzv. rozvíjející větné členy (RVČ - např. přívlástek, doplněk přísllovečné určení či předmět). Kromě těchto existují ještě (2. – *Kolik?*) _____ větné členy, které jsou ve větě klíčové – říká se jim (4.) _____ větné _____ (ZVČ) - konkrétně jde o (1.) _____, který je nejčastěji vjádřen určitým tvarem slovesa a ve větě jej zpravidla graficky vyznačujeme vlnovkou (např. *Slunce zapadá. Zlobila se na mě. Půjdem.*).

Dále je to (3.) _____, který označuje původce, činitele nebo konatele děje, a je vjádřen 1. pádem, tedy se na něj ptáme otázkou *Kdo?, Co?*. Tento větný člen ve větě zpravidla vyznačujeme rovnou čarou (např. *Vítr ustal. Nastala noc. Bližila se bouřka.*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 2

Věty obsahující podmět i přísudek označujeme jako věty **dvojčlenné** (obsahují totiž **dva** tyto základní větné členy). U některých dvojčlenných vět jsou podmět i přísudek patrné (např. *Večer vyšel ^{po} měsíci.*), u jiných vět si musíme uvědomit **specifický podmět či přísudek** :

1. **Podmět nevyjádřený**: podmětem je zájmeno poznatelné z tvaru slovesa (např. *Usnulá.* – (ona))
2. **Podmět všeobecný**: podmětem je blíže neurčená skupina (oni), často média (*Psali to v novinách.*)
3. **Přísudek jmenný beze spony** – zde je složitě poznat, že se jedná o větu, neboť chybí sloveso „být“:

- Věta s přísudkem jmenným se sponou: Vstupné je zdarma.
- Věta s přísudkem jmenným beze spony (tj. bez slovesa být): Vstupné zdarma.

2. Rozliš, o který typ věty se jedná (větám 2. 1. – 2.10. přiřaď jejich druh A – D):

(Možnosti A – D mohou být v tomto cvičení využity i opakovaně.)

- A) Věta s vjádřeným podmětem. C) Věta s všeobecným podmětem
B) Věta s nevyjádřeným podmětem D) Věta s přísudkem jmenným beze spony.
2. 1. Vtom se na obzoru objevila loď. _____ 2. 6. Koupili jsme dárky. _____
 2. 2. Na složitější příklady si netroufala. _____ 2. 7. Nastaly komplikace. _____
 2. 3. Mladost – radost. _____ 2. 8. Řešili dvě stížnosti. _____
 2. 4. Hlásili to v rádiu. _____ 2. 9. Čistota půl zdraví. _____
 2. 5. Říkali to v televizi. _____ 2. 10. Včera zůstal doma. _____

Všechny výše uvedené věty jsou _____.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 3:

Věta jednočlenná: již podle názvu je patrné, že věta jednočlenná bude obsahovat pouze **jeden ze základních větných členů**, a to **přísudek** (ten právě dělá větu větou). **Podmět** v tomto případě **neexistuje**, případně nedává smysl – respektive si můžeme říci, že podmětem je neurčité „to“, které nemůže samo o sobě aktivně konat činnost vyjádřenou přísudkem – příkladem je věta *Stýská se mi.*, kde si nelze odpovědět na otázku *Kdo, co se mi stýská?* → věta nemá podmět. Tyto věty můžeme poznat také tak, že podmětu nelze dát rozkaz vjádřený slovesem v přísudku – např. *Nestýskej se mi!* (není zde podmět, kterému bychom tuto činnost zakázali).

• Jednočlenné věty se často objevují v uvedených kategoriích:

1. **Přírodní jevy, počasí**: Smráká se. Prší. Sněží. Hřmí. Blýská se.
2. **Tělesné stavy**: Bolí mě v zádech. Piští mi v uších. Bodá mě v kříži.
3. **Duševní stavy**: Je mi smutno. Stýská se mi.
4. **Smyslové vjemy**: V kamnech praská. Hučí v komíně. Hoří.

3. Každý řádek obsahuje vždy jednu jednočlennou větu. Podtrhni ji.

3. 1. Pocítil jsem stesk. – Stýskalo se mu. – Zmocnil se jí pocit stesku. – Uchýlil se ke stýskání si.
3. 2. Je slunečno. – Svítí slunce. – Je slunečný den. – Dnešek je slunečný.
3. 3. Bolí mě v zádech. – Bolí mě záda. – Má záda jsou bolestivá. – Cítím bolest v zádech.
3. 4. V komíně něco zapraskalo. – V komíně praská. – Komín zapraskal. – To zapraskal jen komín.

4. Najdi v osmisměrce celkem devatenáct jednočlenných vět. Využij přitom nápovědy sestavené z dvojičlenných vět.

(Pamatuj, že v jednočlenných větách, které hledáš, není podmět – případně si vždy řekneme ono neexistující „to“.)

P B O L Í M Ě V K R K U V
Í V E S Á K Á R M S Š E K
C C C H U T N A L O M I R
H F S H Ř N O S I M E J B
Á O N T U M S Í U K Á Z L V
M U S O Y Í U K Á S E K Ě Y
Ě K B L Y S K Á S E K Ě Y
V Á Y J E D K N O Č E M H
Z L S T M Í V Á S E N Ř A
Á E N N Ř Š Ž Ý S C Z H S
D H V O Ě R T E J E R A L
E A H K T P I T N O M Z O
C J V Y J A S N Í S E I D
H U Č Í V K A M N E C H E

1. Zatahují se mráčna. - _____.
2. Nastává tma. - _____.
3. Cítím stesk. - _____.
4. Pociťuji smutek. - _____.
5. Padá déšť. - _____.
6. Na obloze se objevují blesky. - _____.
7. Nastává mraz. - _____.
8. Je větrno, fouká vítr. - _____.
9. Vyhasl plamen v krbu. - _____.
10. Cítím bolest v krku. - _____.
11. Obloha bude opět jasná. - _____.
12. Pochutnal jsem si. - _____.
13. Padá hustý silný déšť aneb _____ jako z konve.
14. Nastal požár – voláme _____!
15. Padá sníh. - _____.
16. Ozval se hrom. - _____.
17. Kamna vydávají hučivý zvuk. - _____.
18. Ozývá se hřmění. - _____.
19. Pociťuji pichlavou bolest v zádech. - _____.

5. Která z možností je ukázkou jednočlenné věty?

- a) Hromy zaburácely.
- b) Zahřmělo.
- c) Ozvalo se hřmění.
- d) Zaslechl jsem hrom.

6. Která z možností je ukázkou jednočlenné věty?

- a) Stýská se mi.
- b) Pociťuji stesk.
- c) Marka zachvátil stesk.
- d) Trochu si stýskal.

7. Která z vět je ukázkou věty jednočlenné?

- a) Táborák se rozhořel.
- b) Včera u nás hořelo.
- c) Zahořel k ní láskou.
- d) Všechno shořelo.

8. Která z vět je ukázkou věty jednočlenné?

- a) Kamila počítavala smutek.
- b) Zachvátil mě smutek.
- c) Bylo nám smutno.
- d) Nepropadaj smutku.

9. Která z možností není ukázkou věty jednočlenné?

- a) Tady se neběhá.
- b) Pořád se za to stydí.
- c) U nás se přezouvá.
- d) Tam se ale nekouří.

10. Která z možností není ukázkou věty jednočlenné?

- a) Všechno se vyjasnilo.
- b) Večer se vyjasnilo.
- c) Po dešti se vyjasní.
- d) Už se vyjasňuje.